

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Analytical Study) ครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียน ในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จำนวน 223 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวมข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาสำหรับการบรรยาย ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม และระดับการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียน และใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธีแบบถดถอยหลัง (Backward Method) ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ จากผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติของผู้ปกครองด้านทันตสุขภาพอยู่ในระดับ ปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 56.06 รองลงมาคือมี การปฏิบัติ อยู่ในระดับ ต่ำ ร้อยละ 35.87 และมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 8.07 เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าผู้ปกครองมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพในระดับปานกลางมากที่สุดคือ ผู้ปกครองไม่ให้เด็กดื่มน้ำอัดลมตามที่เด็กต้องการ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 2.34$, S.D. = 0.53) รองลงมาในเรื่องผู้ปกครองไม่ให้ เด็กคาบขวดนมไว้ ขณะเด็กนอนหลับ ($\bar{x} = 2.28$, S.D. = 0.61) และผู้ปกครองไม่ ซื้อยาแก้ปวดให้เด็กกินเมื่อเด็กปวดฟัน ($\bar{x} = 2.17$, S.D. = 0.86) ตามลำดับ และในรายชื่อที่ผู้ปกครองมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพที่อยู่ในระดับต่ำมากที่สุดคือ การใช้ยาสีฟันที่ผสมฟลูออไรด์แปรงฟันให้เด็กโดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 1.43$, S.D. = 0.57) รองลงมาในเรื่องการให้เด็กแปรงฟันทุกครั้งหลังรับประทานอาหารและก่อนนอน ($\bar{x} = 1.45$, S.D. = 0.52) และการให้เด็กดื่มน้ำตามหลังต้องกินยาประเภทน้ำเชื่อมทุกครั้ง ($\bar{x} = 1.56$, S.D. = 0.76)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี พบว่า ตัวแปรการได้รับข้อมูลข่าวสารทันตสุขภาพ ($\beta = -0.372$) และทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียน

($B = -0.215$) ส่งผลต่อการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดย Adjusted R^2 เท่ากับ 0.216 ปัจจัยทั้ง 2 สามารถทำนายการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ได้ร้อยละ 21.6

อภิปรายผล

ผลการศึกษาการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ ในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การปฏิบัติของผู้ปกครองในระดับปานกลางด้านทันตสุขภาพปฏิบัติมากที่สุดคือ การไม่ให้เด็กดื่ม น้ำอัดลมตามที่เด็กต้องการ รองลงมาในเรื่องการไม่ให้เด็กคาบขวดนมไว้ขณะเด็กนอนหลับ และการไม่ซื้อยาแก้ปวดให้เด็กกินเองเมื่อเด็กปวดฟัน และการปฏิบัติของผู้ปกครองในระดับต่ำด้านทันตสุขภาพปฏิบัติมากที่สุดคือ ผู้ปกครองไม่ได้ใช้ยาสีฟันที่ผสมฟลูออไรด์แปรงฟันให้เด็ก รองลงมาในเรื่องผู้ปกครองไม่ได้ให้เด็กแปรงฟันทุกครั้งหลังรับประทานอาหารและก่อนนอน และผู้ปกครองไม่ได้ให้เด็กดื่มน้ำตามหลังกินยาประเภทน้ำเชื่อมทุกครั้ง ซึ่งในรายชื่อที่มีการปฏิบัติในระดับต่ำประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งผลต่อทันตสุขภาพในเด็กก่อนวัยเรียนได้ ซึ่งสาเหตุการเกิดโรคฟันผุส่วนใหญ่ในเด็กก่อนวัยเรียนเกิดจากการเลียดูของผู้ปกครอง (สุดใจ แจ่มเจือ, พรรณี บัญชรหัตถกิจ และ วีระศักดิ์ ชายผา, 2545) จากการศึกษาผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ส่วนใหญ่มีความรู้ด้านการดูแลทันตสุขภาพอยู่ในระดับปานกลางและสูงร้อยละ 51.1 และ 47.1 ทั้งนี้อาจเนื่องจากในบริบทพื้นที่ของอำเภอหนองจิกพบว่าผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนส่วนใหญ่จบการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และในบริบทการทำงานทันตสาธารณสุขในพื้นที่ของอำเภอหนองจิกมีทันตภิบาลให้บริการป้องกันและส่งเสริมด้านทันตสุขภาพในสถานบริการ รวมถึงการทำงานเชิงรุกนอกสถานบริการโดยการออกเยี่ยมบ้านเพื่อให้การป้องกันและส่งเสริมด้านทันตสุขภาพ รวมทั้งให้ทันตสุขศึกษาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านทันตสาธารณสุขแก่ผู้ปกครอง และการร่วมกับผู้ปกครองและครูผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมทางทันตสุขภาพอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ อาจทำให้ผู้ปกครองในพื้นที่อำเภอหนองจิกมีความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปาก แต่อย่างไรก็ตามผู้ปกครองยังมีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องในบางประเด็น อาจเป็นเพราะความรู้คือความคิดของแต่ละบุคคลที่ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์จนเกิดความเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ (กิริติ ยศยิ่งยง, 2549) และในแบบแผนการดำเนินชีวิตนั้นเป็นผลจากการได้รับอิทธิพลของปัจจัย 3 ด้านด้วยกัน คือ ปัจจัยด้านความรู้-การรับรู้ (Cognitive Perceptual Factors) ของบุคคล ปัจจัยส่งเสริม (Modifying Factors) และสิ่งชักนำในการปฏิบัติ (Cues to Action) ซึ่งปัจจัยด้านความรู้-การรับรู้นี้เป็นกระบวนการขั้นแรกของการ

สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติและที่สำคัญปัจจัยด้านความรู้-การรับรู้มีอิทธิพลโดยตรงต่อการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ (Pender, 1987) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุดมพร รักเถาว์ และ จารุวรรณ วงษ์เวช (2558) ที่ศึกษา ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้ปกครองต่อการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีระดับการปฏิบัติในการดูแลและป้องกันทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 93.2 และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 6.8 โดยข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือเด็กใช้ยาสีฟันในการแปรงฟันทุกครั้ง ร้อยละ 76.7 รองลงมาคือผู้ปกครองเป็นผู้ดูแลให้เด็กแปรงฟันทุกวัน ร้อยละ 43.3 และ มีผู้ปกครองเป็นผู้ดูแลให้เด็กบิบบยาสีฟันใส่แปรงให้เด็กทุกครั้ง ร้อยละ 43.3 และสอดคล้องกับกันทิมา เหมพรหมราช (2557) ที่ศึกษา พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองในเขตนครชัยบุรินทร์ (จังหวัดนครราชสีมา, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์) พบว่าผู้ปกครองมีการปฏิบัติในการดูแลทันตสุขภาพเด็กอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.7 รองลงมาอยู่ในระดับดี ร้อยละ 40.1 และระดับปรับปรุงร้อยละ 9.2 และสอดคล้องของ นิตยา เจริญกุล (2555) ที่ศึกษา ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านทันตสุขภาพของผู้ใช้บริการทันตกรรม : กรณีศึกษาโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเวียงสระ พบว่า ความรู้ด้านทันตสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านสุขภาพในภาวะปกติและเจ็บป่วย และสอดคล้องกับหลักเหตุผลที่ว่า เมื่อบุคคลมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องทันตสุขภาพก็จะมีผลในพฤติกรรมการปฏิบัติตามในแนวทางที่ถูกต้อง เพราะความรู้เป็นปัจจัยเบื้องหลังประการหนึ่งต่อพฤติกรรมของมนุษย์ และสอดคล้องกับกรภมล อบรมชอบ, อาวี บุตรสอน และ สุภาดา คำสุชาติ (2554) ที่ศึกษาระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กอายุ 1-3 ปีของผู้ปกครองเด็กที่มาใช้บริการที่โรงพยาบาลเรณูนคร จังหวัดนครพนมพบว่า ความรู้ของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพของปากเด็กอายุ 1-3 ปี มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ($r = 0.201$) กับการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กอายุ 1-3 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และแม้ว่าการควบคุมกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กก่อนวัยเรียนจะเริ่มดีขึ้น และเริ่มช่วยเหลือตนเองได้แต่เด็กวัยนี้ยังต้องอาศัยการดูแลเอาใจใส่อย่างมากจากพ่อแม่ และผู้ปกครองในการดูแลรักษาสุขภาพช่องปากและฟันตลอดจนการช่วยเหลือสนับสนุนจากพ่อแม่ ผู้ปกครองในการสร้างเสริมพฤติกรรมที่ถูกต้อง ดังนั้นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับเด็กกลุ่มนี้ควรจะเน้นไปที่ผู้ปกครองเนื่องจากผู้ปกครองกลุ่มนี้มีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็ก รวมถึงสร้างเสริมพฤติกรรมที่ถูกต้องเพื่อให้เด็กเกิดทักษะที่ถูกต้องในการปฏิบัติและเพื่อป้องกันการเกิดฟันผุตั้งแต่ฟันเริ่มขึ้น ซึ่งสามารถป้องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพหากได้รับการดูแลอย่างถูกวิธีจึงจะส่งผลต่อการมีทันตสุขภาพที่ดีของเด็กก่อนวัยเรียน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี พบว่า ตัวแปรการได้รับข้อมูลข่าวสารทันตสุขภาพและทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียน ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการ

ปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

1. การได้รับข้อมูลข่าวสารทันตสุขภาพ มีผลทางลบต่อการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารทันตสุขภาพของผู้ปกครองส่วนใหญ่เคยได้รับบ้าง (2-3 ครั้ง/สัปดาห์) ร้อยละ 62.48 และได้รับเป็นประจำ (4-7 ครั้ง/สัปดาห์) ร้อยละ 23.77 โดยได้รับข้อมูลข่าวสารจากทันตแพทย์, เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด ร้อยละ 31.4 รองลงมาได้รับข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์ ร้อยละ 23.8 และเพื่อนบ้าน/ญาติ ร้อยละ 13.9 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันสื่อต่างๆ ได้เข้ามาถึงระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชนมากขึ้น ซึ่งผู้ปกครองสามารถที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้หลากหลายช่องทาง ไม่ว่าจะจากสื่อบุคคล วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ไลน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น และความเจริญของเทคโนโลยีทำให้ผู้ปกครองสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและง่ายขึ้น ซึ่งการได้รับข้อมูลจากสื่อมวลชนเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยกระตุ้นตามทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่มีความสำคัญอย่างสูงต่อพฤติกรรมทางทันตสุขภาพทั้งในแง่บวกและลบ โดยในแง่บวกพบว่า ผลของการขยายตัวด้านสื่อมวลชนมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนักในด้านสุขภาพช่องปากมากยิ่งขึ้น เช่น การโฆษณาขายแปรงสีฟันและยาสีฟันของบริษัทผู้ผลิตมีบทบาทสำคัญที่ทำให้ประชาชนนิยมใช้ยาสีฟันฟลูออไรด์เพื่อป้องกันฟันผุ แต่ในขณะเดียวกันการได้รับข้อมูลกระตุ้นทางทันตสุขภาพจากสื่อมวลชน ก็อาจทำให้ได้รับผลกระทบทางลบต่อสุขภาพช่องปากได้ เช่น การโฆษณาอย่างมากของขนมหวานและน้ำอัดลมทำให้มีการบริโภคน้ำตาลเพิ่มขึ้นอย่างมาก และมีผลทำให้เกิดความเสี่ยงต่อโรคฟันผุมากขึ้น (เมธินี คุปพิทยานันท์, 2546) ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าการเลือกรับข่าวสารหรือเปิดรับข่าวสารประกอบด้วยการกลั่นกรอง 4 ชั้น คือ 1. การเปิดรับ เป็นการเลือกช่องทางการสื่อสารโดยบุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารจากแหล่งสารที่มีอยู่ 2. การเลือกให้ความสนใจ คือ เลือกให้ความสนใจสารจากแหล่งข่าวใดแหล่งหนึ่ง โดยมักเลือกตามความคิดเห็น ความสนใจของตน เพื่อสนับสนุนทัศนคติ และความเชื่อดั้งเดิมของบุคคลนั้น ๆ และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจหรือทัศนคติเดิมที่มีอยู่แล้ว และมีแนวโน้มแสวงหาข่าวสารที่สนับสนุนการตัดสินใจนั้นมากกว่าที่จะแสวงหาข่าวสารที่ขัดแย้งกับสิ่งที่กระทำลงไป 3. การเลือกรับรู้และตีความหมาย เมื่อเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้ว ผู้รับสารอาจมีการเลือกรับรู้และเลือกตีความสารที่ได้รับด้วย ตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ผู้รับสารจะมีการตีความข่าวสารที่ได้รับมาตามความเข้าใจของตนเองหรือตามทัศนคติ ประสบการณ์ความเชื่อ ความต้องการ และแรงจูงใจของบุคคล และ 4. การเลือกจดจำ เมื่อผ่านขั้นตอนของการเลือกเปิดรับสาร เลือกสนใจ และเลือกรับรู้ และตีความข่าวสารไปในทิศทางที่สอดคล้องกับทัศนคติ และความเชื่อของบุคคล ยังเลือกจดจำเนื้อหาสาระของสารในส่วนที่ต้องการจำเอาไว้เป็นประสบการณ์ และมักจะไม่นำจดจำในสิ่งที่ตนเองไม่สนใจ หรือขัดแย้งกับความคิด ทัศนคติตนเอง (คิวิช จันทนาสุภาภรณ์, 2554)

ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดและทฤษฎีการรับรู้ที่อธิบายว่า บุคคลจะไม่รับข่าวสารทุกอย่างที่ผ่านมาสู่ตนทั้งหมด แต่จะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อตนเอง ดังนั้นข่าวสารที่หลั่งไหลผ่านเข้ามาไปยังบุคคลจากช่องทางต่าง ๆ นั้นมักจะถูกคัดเลือกตลอดเวลา ข่าวสารที่น่าสนใจ มีประโยชน์และเหมาะสมตามความนึกคิดของผู้รับสาร จะเป็นข่าวสารที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการสื่อสาร (กิติมา สุรสนธิ, 2533) ซึ่งอาจส่งผลต่อการปฏิบัติของตัวบุคคลได้ คือ ได้รับข่าวสารแต่ไม่ปฏิบัติตาม ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของวรเมธ สุขพาสันติ, มานพ คณะโต และ พูนรัตน์ ลียติกุล (2559) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน ที่โรงเรียนของเด็กนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ความรู้ การได้รับข่าวสารและการสนับสนุนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของเอมอมร ทิพย์สอดส่อง และเสมอจิต พิธพรชัยกุล (2558) ที่ศึกษา ความรู้ ทักษะและการปฏิบัติของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กบกพร่องทางสายตา พบว่าแหล่งที่มาของข้อมูลทันตสุขภาพที่ผู้ปกครองได้รับถือว่าเป็นปัจจัยเสริมที่ช่วยให้ผู้ปกครองได้รับข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก และไม่สอดคล้องกับทัศนีย์ มหาวิน (2540) ได้ศึกษาพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กอายุ 2-3 ปีของผู้ปกครองในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การได้รับข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพเด็กจากสื่อมวลชน เป็นปัจจัยเสริมที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ทักษะเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียน มีผลทางลบต่อการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งจากการศึกษาพบว่าทัศนคติของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพอยู่ในระดับสูง แต่พบการปฏิบัติผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในระดับต่ำหลายประเด็น เช่น ผู้ปกครองมีทัศนคติสูงในเรื่องการฝึกให้เด็กแปรงฟันหลังอาหารเป็นการป้องกันการเกิดฟันผุ แต่การปฏิบัติไม่ถูกต้องในเรื่องผู้ปกครองไม่ได้ให้เด็กแปรงฟันทุกครั้งหลังรับประทานอาหารและก่อนนอน และผู้ปกครองมีทัศนคติสูงในเรื่องการเช็ดทำความสะอาดช่องปากเด็กควรเริ่มตั้งแต่เด็กยังไม่มีฟัน แต่การปฏิบัติไม่ถูกต้องในเรื่องผู้ปกครองไม่ได้ตรวจความสะอาดช่องปากของเด็กทุกวันอย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง จึงแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีทัศนคติสูง แต่ยังไม่มีการปฏิบัติที่ถูกต้องในบางประเด็นที่เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ ซึ่งประเด็นเหล่านี้อาจส่งผลต่อทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทัศนคติเป็นความรู้และความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในด้านที่ดีและไม่ดี อาจเป็นลักษณะบวกหรือลบ ฟังพอใจหรือไม่ฟังพอใจ (ฉัตรชัย ปันชาติ, 2545 : 7) และทัศนคติเป็นความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่มนุษย์เราได้รับ อาจจะมีมากหรือน้อยก็ได้ และทัศนคตินี้จะแสดงออกได้ทางด้านพฤติกรรมสองลักษณะ คือ การแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ เห็นด้วยหรือชอบ ทัศนคติเช่นนี้ทำให้คนอยากปฏิบัติ อยากได้ อยากเข้าใกล้สิ่งนั้น ลักษณะเช่นนี้เราเรียกว่า

ทัศนคติทางบวก (Positive Attitude) อีกลักษณะหนึ่ง คือ ทัศนคติทางลบ (Negative Attitude) คนจะแสดงออกทำนองไม่พึงพอใจ ไม่ชอบหรือไม่เห็นด้วย ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ซิงซัง อยากรหนีอยากอยู่ให้ห่างจากสิ่งนั้น ส่วนทัศนคติอีกแบบหนึ่ง คือความรู้สึกเฉยๆไม่ชอบ ไม่เกลียด เป็นทัศนคติแบบกลางๆ (อุทุมพร ไพลิน, 2540:17) ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขสมพร บุญญาฤทธิ์ (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคฟันผุในเด็กชั้นประถมศึกษา ของอำเภอไทรสอพนมวิหาน จังหวัดสระบุรีและเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีทัศนคติในเชิงลบด้านทันตสุขภาพในเรื่องของฟันน้ำนมที่มีการผุ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา เจริญกุล (2555) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านทันตสุขภาพของผู้ใช้บริการทันตกรรม : กรณีศึกษาโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเวียงสระ พบว่า ทัศนคติต่อทันตสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านทันตสุขภาพโดยรวมทั้งในภาวะปกติและการเจ็บป่วย ซึ่งทัศนคติเป็นความเชื่อหรือการยอมรับประการหนึ่งของบุคคลที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งในทางปฏิบัติตามและไม่ปฏิบัติตาม ซึ่งเกิดจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งนั้นทั้งในทัศนคติที่ดี (เชิงบวก) และทัศนคติที่ไม่ดี (เชิงลบ) และสอดคล้องกับงานวิจัยของดลชนก นะเสื่อ และปรียา นิติวรเมช (2554) ที่ศึกษาปัจจัยด้านทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้าถึงสังคมออนไลน์ (Social Network) ของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ผู้บริโภคมีทัศนคติด้านความรู้ที่ดีต่อสังคมออนไลน์ แต่ไม่ได้เข้าถึงสังคมออนไลน์หรือเกิดทัศนคติแต่ไม่เกิดพฤติกรรม ทั้งนี้เป็นเพราะมีปัจจัยอื่น ๆ มากมายที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของผาณิต เหว่ววิต (2549) ที่ศึกษาทัศนคติ และพฤติกรรมที่มีต่อการใช้บริการจัดหางานผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต กรณีศึกษา นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เมื่อบุคคลมีทัศนคติที่ไม่ได้หมายความว่า จะมีพฤติกรรมตามเสมอไปและจากทฤษฎี ความรู้ ทัศนคติ การปฏิบัติ (KAP) อธิบายไว้ว่า โดยทั่วไปนั้นเมื่อบุคคลมีความรู้ เจตคติอย่างไร ก็จะแสดงพฤติกรรมไปตามนั้น แต่จะไม่เกิดขึ้นเช่นนี้ทุกกรณีไป กล่าวคือ หากมีความไม่สอดคล้องและสัมพันธ์กันของความรู้ เจตคติและพฤติกรรมเกิดขึ้น หรือที่เรียกว่า การเกิดช่องว่างของความรู้ เจตคติและพฤติกรรม หรือ KAP-gap (“Knowledge-Attitude-Practice” gap) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าที่พบว่า ทัศนคติของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 71.30 แต่การปฏิบัติผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 56.06 และระดับต่ำ ร้อยละ 35.87 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีปัจจัยอื่น ๆ มาเกี่ยวข้อง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤชิต ทองรุ่งเรืองชัย และ พรรณี บัญชรหัตถถัก (2555) ที่สนับสนุนว่า ความรู้และทัศนคติของผู้ปกครอง มีผลกับการลดโรคฟันผุและมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็กของผู้ปกครองอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรัตน์ ศิริพรวิวัฒน์ (2552) ที่พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของสภาวะสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน มี 3 ตัว คือ ปัจจัยด้านทัศนคติ ด้าน

ความรู้ และปัจจัยด้านการเข้าถึงแหล่งอุปกรณ์ทำความสะอาดฟัน และมีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานสาธารณสุขควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีการปฏิบัติในเรื่องการให้เด็กแปรงฟันทุกครั้งหลังรับประทานอาหารและก่อนนอน และมุ่งเน้นการปฏิบัติด้านการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียน

2. ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ และการศึกษาหาปัจจัยด้านอื่นเพิ่มเติมจากผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองในด้านอุปสรรคในการดูแลพฤติกรรมสุขภาพช่องปากและฟันของเด็กก่อนวัยเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาโดยขยายขอบเขตในการศึกษาครั้งต่อไปให้ครอบคลุมมากขึ้น ทั่วทั้งจังหวัดเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการให้ความรู้และคำแนะนำแก่ผู้ปกครองในการดูแลเด็กก่อนวัยเรียนด้านทันตสุขภาพต่อไป